

což je efektivní ztráta. Jakákoliv přímá akce (např. sportovní) je daleko emotivnější. Druhý omyl (umění je privátní záležitost) soudruha Václavka je omylem celé Fronty. Je to přestupěk na leninismu. Umění zrovna tak nemůže být soukromou záležitostí, jako jí nemůže být náboženství. To dělají sociální demokraté, že si vyberou nějaký odbor, jehož třídnost neberou v úvahu. My nemůžeme připustit výjimku. Je jasné, že umění ztrácí na důležitosti a vhodnosti, že se zužuje okruh jeho zájemců, ale je nesmyslem, že nějaká věc v třídní společnosti může mít netřídní charakter. I kdyby měla jen stín měšťácké náplně, je povinností komunisty stín přeorientovat, dokud se věci užívá. (Je ovšem otázka, má-li se vůbec užívat takové věci, již je umění, to umění, jež je náhražkou života a sváděním produktivních sil na neproduktivní pole, umění, o němž prohlašuje ve Frontě Gerhard Pohl, že věřit v jeho budoucnost znamenalo by věřit v budoucnost buržoazie.) Fronta celkově má příliš ráz privátní záležitosti, než aby řešila problémy umění z revolučně politického hlediska. Nestačí jen odpovédět na problém: umění a idea komunismu, nýbrž také na problém: umění a komunismus v praxi, umění a komunistická strana. A pak z Fronty vychází jistý téměř jednotný dojem. Jako by se jasnilo. Jenže tento jas je hodně podoben návratu k včerejšku. Politická reakce se již obráží.

Abychom přešli k technické stránce. Úprava Fronty je znamenitá. Vyloučení velkých písmen s poukazem na hospodárnost nezdá se dost odůvodněno. Články nebudeme jmenovat. Některé jsou však takového rázu (Schürerův o industrialismu), že volají po vytrhnutí. Druhy umění a vědy jsou zastoupeny nepoměrně. Obrazová část podává většinou již otištěné reprodukce v novém seskupení.

Shrnuji: Nelze zcela souhlasit ani s tím, co si Fronta vytkla, ani s formou provedení. Přesto je tu hodně plodných námětů, o nichž by soudruzi měli uvažovat.

(Rovnost 43, č. 119, květen 1927)

Několik slov k referátu s. Haluzy o sborníku Fronta (viz Rovnost 1. máje) připadá mně nutným jak ze stanoviska redakce Fronty, tak ze stanoviska mne, jehož článek zvláště podrobil kritice. Věcnou diskusi o problémech Frontou řešených nutno pro rozsáhlost jich přeložit na jiné fórum. Zde jen několik oprav a vysvětlení.

1. Redakce nevyřadila z Fronty sociologii a politickou ekonomii (už proto, že většina článků z nich vychází, i když nejedná přímo o nich), ani nebagatelizovala techniku a vědu, ale pojala, co jen mohla sehnat od poměrně malého počtu vědeckých pracovníků stojících dnes na stanovisku revolučního proletariátu.

2. Redakce nemůže za to, že řada lidí nedala vyžádaných odpovědí na anketu.

3. Redakce nemohla předstírat stav umění jiný, než je. Hodnocení jeho je v člancích, na něž zřejmě položila důraz, historikomaterialisticky dobře fundováno (Becher, Behne, Grosz, Hermann, Herzfelde, Märtenová, Pohl, Tyňanov). Jak jsme měli, chtějíce podat průřez, vylučovat nevěcně, co se nám nehodilo pro naši argumentaci? Celkovým řazením jsme pozornému čtenáři dali výmluvnou tendenci a vodítko k přestavbě dnešního umění, popřípadě k likvidaci umění vůbec!

4. Nebyli jsme tak domýšliví, abychom mysleli, že Frontou

zrevolucionujeme kulturu. Tu revolucionuje především výroba a pak její sociální důsledky. Chtěli jsme jen zprostředkovat směnu poznatků o tomto procesu.

5. Dávali jsme do Fronty články o výbojích, ne že bychom články samy považovali vždy za výboje.

6. Konstatujeme, že většina reprodukcí, obsažených ve Frontě, do jejího vyjití tištěna nebyla.

7. Obráží-li se ve Frontě nástup politické reakce, ponecháme úsudku soudružské veřejnosti. S. Haluza sám přiznává, že Fronta se na rozdíl od dřívějších podobných sborníků hlásí veřejně ke komunismu.

8. S. Haluza zasazuje citáty z mého článku do prostředí, v němž nabývají jiného významu, než mají v mém článku.

9. Netvrdím nikdy a nikdy jsem netvrdil, že umění „má netřídní charakter“. Naopak tvrdím (i ve Frontě), že umění je už svým pojmem věc třídně buržoazní.

10. Pravě o umění, že se stává soukromou záležitostí, myslím pouze na rostoucí jeho společenskou bezvýznamnost. Kdybychom byli jinak soudili, nač bychom pak byli dělali Frontu?

11. Odmítám, že bych „tancoval mezi vejci“. Pokusil jsem se poctivě ujasnit některé pojmy.

Jako závěr citát z Trockého jakožto metodickou poznámku: „Za bdělé revoluční cenzury může se provozovat dalekosáhlá a elastická umělecká politika, jíž je cizí jedovatost literátských kroužků.“

(Rovnost 43, č. 126, květen 1927)

Když jsme před rokem sestavovali definitivní plán její, bylo nám jasno, že Fronta bude levou frontou a že do ní patří ti, kdož pracují pro kulturu příští socialistické společnosti, ať to vědí či ne, ať to chtějí či ne, a pak ti, kteří účelně pracují k tomu, aby tato společnost byla uskutečněna. Byla to příliš zodpovědná práce posuzovat z tohoto stanoviska lidi a jejich práci. I byli jsme liberální i tam, kde za svou osobu bychom byli rádi odmítli. Neboť chtěli jsme především informovat, dát do rukou myslivému člověku materiál, aby mohl z něho studovat (a v té úplnosti sotva kde byl shromážděn), nemanifestovali jsme, nevychovávali, nevedli za ruku. Proto jsme vzali do Fronty opravdové činy, ale i činy částečné, definitivnější i dočasné. Dvě tendence jsou snad ve Frontě jasné: proti „stabilizaci“ v umění a proti reakci. Vedli jsme úmyslně ránu do živého, tam, kde třídění duchů je dnes nejsilnější: vyslovili jsme své pochybnosti o umění, vypadli jsme proti starému romantickému obdivu k umění, považující to za svou povinnost z hlediska svého světového názoru. Není proto divu, že se ozvali ti, kteří věří dosud ve veliké poslání umění: skupina německých abstraktivistů — (ve Sturm). Zde nelze debátovat. Naše přesvědčení, že změna společenského řádu je nezbytnou podmínkou dalšího rozvoje kultury, nemůže se změnit tvrzením o výchovné moci a úloze umění. Ovšem: chtěli jsme také konečně jednou probojovat názor, že umění není věc